

Paršat Ki Tece

13. elul 5768
13. září 2008
začátek šabatu: 19:04
konec šabatu: 20:09

Halachické časy
třilin 5:28 | východ slunce 6:35
konec šma 8:43 | 1. mincha 13:29
škia 19:20 | hvězdy 19:53

שמחה

Ki tece v číslech

49. paraša v Tóře (z 54) a 6. v Devarim (z 11)
44 paršiot, 2 otevřené, 42 zavřených
skládá se z 110 vět, 1582 slov a 5856 písmen
obsahuje 74 micvot, 27 příkazů a 47 zákazů

Alijot v kostce

Kohen: Za jakých podmínek se voják smí oženit s „krásnou zajatkyní“. Otec nesmí upřednostňovat děti své více milované manželky před dětmi té méně milované. Trest pro vzpurného syna.

Levi: Předpisy o odsouzených k smrti. Povinnost navrátit nalezený majetek. Muži se nesmějí oblékat jako ženy a naopak.

Šliši: Povinnost vybudovat zábradlí na rovné střeše (MAAKE) a obecně povinnost vyvarovat se možného ohrožení života a majetku. Zakázané mísení různých druhů plodů, materiálů atd. Povinnost sepsat manželskou smlouvu (KETUBA). Trest pro sexuálního násilníka. Vyčlenění MAMZERA z normálních sňatků.

Revi: Pravidla vojenského táboření. Ochrana uprchlých otroků. Zákaz úroků.

Chamiš: Zaměstnanecká práva a povinnosti. Rozvod je možný pouze předáním GETu.

Šiši: Novomanžel nemusí na vojnu. Únos je hrdelní zločin. Vzpomínka na Miriam.

Švi: Zákaz zneužívat výhodnější postavení. Povinnost platit řádnou mzdu zaměstnancům. Příkaz levirátního sňatku (JIBUM). Zákaz užívat nepřesné míry a váhy. Připomínka Amalekovi proradnosti.

Haftara (Ješajahu 54:1-10): Konec exilu a usmíření mezi Bohem a Izrael přirovnávané k usmíření manželů.

Otázky a odpovědi

Otázka týdne: V dnešní paraše je napsáno, že když zemře muž, aniž by po sobě zanechal potomka, musí se vdova provdat za jeho bratra. Pokud ovšem potomka zanechal, smí se vdova oženit prakticky s kýmkoliv, jen ne se svým švagrem. Je tedy klíčové vědět, kdo je oním potomkem myšlen. Rozumí Tóra výrazem BEN výhradně syna? Nebo tento výraz zahrnuje i dcery? A jak to víme?

Odpověď na otázku minulého týdne: Tóra sama vytvořila nástroje, pomocí nichž je možné pružně reagovat na změny a udržovat judaismus fit na jeho běhu historií. Jedním z těchto nástrojů je i naše povinnost poslouchat rozhodnutí Sanhedrinu (Nejvyššího rabínského soudu) a neodchýlit se „vpravo ani vlevo“. Rozhodnutí Sanherdrinu, jako například ustanovení

svátků Chanuka a Purim, zapalování šabatových svící či recitace Halelu, jsou tedy v podstatě odnoží příkazu Tóry a byť byla dodána rabíny, je před nimi možné žehnat slovy: „Buď požehnan, Bože, králi světa, který jsi nás posvětil svými příkazy a nařídil nám...“

Věděli jste, že...

... mezi sedm rabínských příkazů, které rozšiřují původních 613 micvot, patří i recitace sváteční modlitby Halel, která je sestavená z Žalmů 113–118.

Hlavním tématem této modlitby je poděkování a radost z Božího vykoupění Izraele.

V liturgii se rozlišuje „celý a poloviční Halel“. Celý Halel se říká na Šavuot, Sukot, první dva dny svátku Pesach a po všech osm dní Chanuky. Poloviční Halel se říká na Roš chodeš a na zbývající dny svátku Pesach.

Halel je také součástí pesachové Hagady.

V sionistických synagogách se Halel odřikává i na Jom haacmaut a Jom Jerušalajim.

vybráno z náhodného článku portálu www.doopravdy.cz/judaismus

Vyzkoušejte se

Najděte kresby související s touto sidrou.

Draš a rav Jarona ben Davida Nepřítel nebo bratr?

Ki tece je paraša s vůbec nejvíce příkazy v Tóře. Ze sedmdesáti čtyř jejích micvot (12% všech příkazů Tóry!) některé již známe z jiných míst a dvěma z nich bych se nyní rád hlouběji zabýval. Jde o povinnost vrátit nalezený předmět a pomoc unavenému zvířeti. (Obě micvot zmiňuje již paršat Mišpatim.) Přesné znění obou verzí se v případě nalezeného předmětu liší v klíčovém detailu. Zatímco v naší paraše je psáno: „Ne abys nečinně přihlížel, vida býka **svého bratra** nebo jeho jehně zaběhnuté a dělal, žes neviděl, musíš je svému bratru přivést nazpět!“, text v Druhé knize Mojžíšově říká: „Narazíš-li na zbloudilého býka nebo osla **svého nepřítel**e, přiveď mu ho zpět!“ Obdobně je tomu i v případě zvířete, které kleslo pod nákladem. V naší paraše jde o osla našeho bratra, v paršat Mišpatim o osla „našeho nepřítel“e. V čem tkví rozdíl? Talmud se v traktátu Psachim ptá, jak vůbec může nastat situace, kdy je nám jiný Žid nepřitelem, když máme povinnost milovat bližního svého a zákaz nenávidět ho. A nachází odpověď pro případ, kdy jsem někoho zahlédli páchat hřích, ale protože jsme byli sami, nemohli jsme dotyčného pohnat před soud. V tomto případě můžeme „nenávidět“, ale přesto máme povinnost vracet ztracený majetek a pomáhat unaveným zvířatům. Mešech Chochma uvádí jiné vysvětlení. Výrazy paršat Mišpatim vystihovaly situaci před hřichem zlatého telete, kdy bylo možné bližního „nenávidět“ jen proto, že zhřešil. Od hřichu zlatého telete, který padl na všechny syny Izraele, se máme při spatření nepravostí jiných spíš zamyslet sami nad sebou.

Je zajímavé, že obrat „bratr“ v širším než biologickém významu se v Tóře poprvé objevuje až v paršat Kedošim v již zmíněném příkazu: „Nenos zášť vůči svému bratru ve svém srdci, ale varuj svého bližního, abys nenesl jeho hřích.“ Až do tohoto okamžiku bylo možné hříšníky nenávidět. Nyní nastala povinnost se o ně starat, varovat je, čímž se z našich nepřátel stali naši bratři.

V návaznosti na slova Mešech Chochma může dodat, že s hřichem zlatého telete se také poprvé v Tóře zrodila situace, kdy bylo možné (a potřebné) hřích odpustit. Ačkoliv možnost nápravy (TŠUVA) je stará jako lidstvo samo (Adam, Kain, Lemech...), až hřích zlatého telete otevřel kapitolu odpouštění (SLICHA). Po hřichu zlatého telete se Moše dozvídá, že je možné odpustit i bez náročného procesu (úplné) nápravy, slitováním se nad hříšníkem (RACHAMIM). (Případně z jiných důvodů, například „Co by tomu řekli okolní národy?“)

Tímto okamžikem se všichni synové Izraele stali „bratry“. Můžeme-li odpustit, tak nemusíme nenávidět. Tyto dny měsíce Elul prosíme Boha, aby nám odpustil naše hřichy. A zároveň sami sebe musíme ujistit, že se k lidem ve svém okolí chováme jako k svým bratrům. A to i k těm, které jsme v minulosti považovali za nepřátele, ba i k těm, o nichž jsme přesvědčeni, že hřeší.

Tal Chermon: Lašon hara

Jedna micva z Ki tece není příliš známá: Máme povinnost pamatovat si, co Bůh učinil Miriam na cestě při východu z Egypta. Co konkrétně si máme připomínat? Podle Rašiho si máme pamatovat Miriamino "malomocenství", které si přivodila, když pomluvila Mošeho. Je ovšem velice těžké pochopit, proč byla Miriam (tak přísně) potrestána, vždyť pouze hovořila se svým bratrem Aharonem o tom, že se jí nelíbí, že se Moše, na rozdíl od ostatních proroků oddělil od své manželky. V čem vlastně spočíval Miriamin hřích, když:

1. vše, co řekla, byla pravda
2. nepomlouvala veřejně, pouze hovořila se svým bratrem
3. hovořila o situaci ve vlastní rodině
4. mluvila v zájmu Mošeho a jeho rodiny
5. Moše se na Miriam nerozzlobil
6. mluvila o Mošem s úctou jako o prorokovi
7. mluvila o bratrovi, kterého milovala a kterému v Egyptě zachránila život
8. sama byla spravedlivou ženou a pro tuto maličkost byla velice přísně potrestána?

Podle Rambana jsou ovšem naše otázky zároveň i odpověďmi, protože:

1. lašon hara se vztahuje i na situaci, kdy hovoříme pravdu
2. pomlouváme, i když hovoříme s jediným člověkem
3. pomlouváme, i když mluvíme k vlastní rodině
4. pomlouváme, i když máme "dobrý úmysl"
5. pomlouváme, i když se dotyčný neurazil
6. pomlouváme, i když neurážíme
7. pomlouváme, i když hovoříme o někom, koho milujeme
8. a lašon hara není maličkost, ale velice těžké provinění.

Rabíni se ptají, jakým způsobem si máme Miriamin skutek připomínat. Slovy, myšlenkou, kdy a jak? Někteří doporučují číst příslušnou větu každé ráno po ranní modlitbě, jiní uvádějí, že stačí jednou za rok přečíst tuto větu v rámci týdenního čtení z Tóry. Arizal doporučuje soustředit se při ranním čtením Šma nejen na to, že ústa byla stvořena k oslavování Boha, ale také k tomu, aby se vyvarovala pomlouvání.